

Харцій О.М.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ТРИВОЖНО-ДЕПРЕСИВНОЇ СИМПТОМАТИКИ У СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми. В умовах війни в Україні дуже багато людей знаходяться в постійному стресі, мають посттравматичний синдром. Дуже важко працювати, навчатися. Виникає внутрішньо-особистісний конфлікт, проявляються індивідуально-психологічні особливості тривожно-депресивної симптоматики. В тому числі і у студентів, які навчаються під час воєнних дій. В умовах війни студенти із зони бойових дій потребують більшої психологічної уваги.

Ми досліджували індивідуально-психологічні особливості прояву тривожно-депресивної симптоматики у студентів із внутрішньо-особистими конфліктами із зони бойових дій.

Об'єкт дослідження - тривожно-депресивна симптоматика у студентів із зони бойових дій. Предмет дослідження - психологічні особливості прояву тривожно-депресивної симптоматики студентів із зони бойових дій

В. Райх виявив, що наявність внутрішніх конфліктів може деструктивно вплинути на психофізіологічний стан особистості. Конфлікти можуть втілитися в тілесних проявах, такі як напруженість, роздратованість, скутість, що є залишковими проявами захисних процесів в минулому. А. Лоуен розглядав внутрішній конфлікт, що виникає внаслідок протиріччя між принципом задоволення та реальністю. У зв'язку з цим у людини виникають обмеження і як наслідок – психосоматичні захворювання. Згідно Ф. Александеру, психосоматичні захворювання виникають як наслідок емоційної напруги, обумовлене внутрішньо-особистісним протиріччям з різним ступенем витіснення.

Проблема внутрішніх конфліктів розкривається також у працях вчених: А. Р. Лурія, С. Н. Мясіщева (клінічний напрямок); Л. С. Виготського, К. І. Божович (теорія розвитку); А. Н. Леонтьєва, В. С. Мерліна (теорія діяльності) і т. д. Конфлікт проявляється у вигляді патогенного явища при виникненні неврозів, зіткнення суперечливих відносин (А. Р. Лурія С. Н. Мясіщев); суперечності виникають у кризові (поворотні) етапи розвитку особистості, вирішення цих конфліктів зумовлюють рушійну силу розвитку особистості (Л. с. Виготський); внутрішньо-особистісне протиріччя виявляється за допомогою структурних компонентів діяльності (мотив, ставлення, цілі і т. д.) (А. Н. Леонтьєв); проблеми виникають на піку критичних і важкорозв'язних життєвих ситуацій у вигляді конфлікту (Ф. Є. Василюк). Виклад основного матеріалу дослідження. Прояви тривожно-депресивної симптоматики дуже індивідуальні у кожної людини. Деякі люди закриваються в собі, перестають спілкуватися, деякі стають дратівливими, агресивними, провокують конфліктні ситуації.

Війна наклала жорсткі випробування на всіх українців. Психіка людей не витримує. Студенти, які навчаються в умовах війни, теж проявляють такі ж симптоми.

Коротка характеристика групи (вибірки) досліджуваних – вибірку дослідження склали 82 студента Української Інженерно-Педагогічної Академії у віці від 18 до 33 років. З них 37 жінок, 45 чоловіків. Методи дослідження. Методи дослідження складали – емпіричні, статистичні, методи психодинамічної методології, драматерапія, казкотерапія та методи арт-терапії. Практичне значення одержаних результатів. Практична значущість дослідження полягає у подальшій

психологічній допомозі студентам із зони бойових дій. Соціально-психологічна адаптація студентів із зони бойових дій, які перенесли психотравмуючий вплив факторів бойової обстановки, являє собою надзвичайно актуальну проблему, бо пов'язані зі стресом, під час військових дій, психічні розлади є одним з головних внутрішніх бар'єрів на шляху адаптації до мирного життя.

Перший етап передбачав підбір методик з подальшою діагностикою. Дослідження було проведено з допомогою методик: з метою діагностики неузгодженості, дезінтеграції в мотиваційно-особистісній сфері, ступеня незадоволеності поточної життєвої ситуацією, внутрішньої конфліктності використовували опитувальник «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах» (РСЦД) Фанталової Е. Б., з метою виявлення схильності респондента до певного типу агресивної поведінки використовували методику Басса-Дарки.

На другому етапі проводилося вивчення відмінностей у показниках агресивності між групами випробовуваних з внутрішньо-особистим конфліктом і без нього, взаємозв'язку внутрішньої конфліктності та агресивності особистості з використанням критерію Спірмена.

На третьому етапі здійснювалася інтерпретація отриманих даних, формулювалися висновки.

Проведений нами аналіз за Т-критерієм Стьюдента свідчить про те, що людям з внутрішньо-особистісним конфліктом властива агресивна поведінка більшою мірою, ніж людям без внутрішньо-особистісного конфлікту. Люди з внутрішньо-особистісним конфліктом демонструють більш виражену фізичну агресію, непряму агресію, їм більшою мірою властиво роздратування, негативізм, вираженість образи.

Крім цього, люди з внутрішньо-особистісним конфліктом більш підозрілі і схильні до прояву вербальної агресії. У теж час за показником почуття провини групи не мають статистично значущих відмінностей.

Тривожно-депресивна симптоматика проявляється у багатьох студентів у вигляді образливості, роздратованості, закритості.

В якості методологічних рекомендацій нами запропонована робота в формі тренінгових груп. Дана робота орієнтована на підвищення можливостей самопізнання студентів з метою їх подальшого самовдосконалення і самовизначення; стимулювання співчуття та емпатії; активізація рефлексії, самовиховання, озброєння прийомами роботи над собою; дослідження і розвиток системи ціннісних орієнтацій, які характеризують внутрішню готовність людини до здійснення певної діяльності по задоволенню потреб та інтересів. Як ми припускаємо дана робота буде сприяти зниженню внутрішньої конфліктності особистості, агресивної поведінки.